ارزیابی مرکز پژوهش‌های مجلس از برنامه‌های اشتغالزایی دولت

پول می‌کارند تا شغل برداشت کنند

مرکز پژوهش‌های مجلس درباره تبصره ۱۸قانون بودجه ۹۷می‌گوید: رویکرد غالب این تبصره صرفاً پول پاشی در ازای تدوین چند برنامه و دستورالعمل است و عدم تحقق اهداف آن (ایجاد اشتغال پایدار) نیز در شرایط کنونی (عدم تأمین منابع) دور از انتظار نبوده است.

تبصره ۱۸ قوانین بودجه‌ای طی سه سال گذشته مربوط به تخصیص منابع برای اجرای برنامه‌های تولید و اشتغال است، در حالی که بنا به گفته سیاست‌گذاران، تا پیش از آن در قوانین بودجه‌ای ردیف اعتباری مشخصی برای تولید و اشتغال دیده نمی‌شد.

در بند الف تبصره ۱۸ در قانون بودجه سال گذشته، به دولت اجازه داده شد تا برای اجرای برنامه اشتغال گسترده و مولد، علاوه بر ۳۰هزار میلیارد ریال اعتبارات یکی از ردیف‌های جداول بودجه‌ای، ۲۰درصد از اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای این قانون معادل ۱۲۴هزار میلیارد ریال را در قالب کمک‌های فنی و اعتباری، یارانه سود تسهیلات و کمک‌های بلاعوض با ترکیب منابع صندوق توسعه ملی و ۳۰۴هزار میلیارد ریال تسهیلات بانکی برای حمایت از طرح‌های تولیدی اشتغالزا هزینه کند.

حال مرکز پژوهش‌های مجلس در گزارشی تحت عنوان «آسیب‌شناسی محتوایی تبصره ۱۸ قانون بودجه ۹۷ کل کشور» که اعتبارات تولید و اشتغال کشور در آن پیش‌بینی شده، نقدهای جدی نسبت به تبصره ۱۸ قانون بودجه ۹۷ کشور وارد کرده است. طبق اعلام این مرکز، بررسی آمار اشتغالزایی سال‌های اخیر نشان می‌دهد بهترین عملکرد اشتغالزایی اقتصاد کشور در سال‌های اخیر مربوط به سال‌های ۹۴ تا ۹۶ (به طور میانگین سالیانه ۶۰۰هزار نفر افزایش اشتغال) بوده و نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد بخش زیادی از این مشاغل ربطی به اعمال سیاست خاص یا تزریق منابع نداشته است.

در بخش چکیده گزارش بازوی کارشناسی مجلس آمده: «یکی از مهمترین چالش‌های کشور در سال‌های اخیر مسأله اشتغال است. دولت و مجلس با هدف یک‌دست کردن منابع اشتغالزایی در بودجه سنواتی، کلیه منابع اعتباری (بودجه‌ای و تسهیلاتی) مورد نیاز برای اجرای برنامه‌های تولیدی و اشتغالزایی را در قالب بند «الف» تبصره ۱۸ لحاظ کرده‌اند. شواهد موجود نشان می‌دهد که به‌رغم تلاش‌های انجام شده، اجرای برنامه‌های تولید و اشتغال موضوع بند «الف» با چالش‌ها و موانع فراوانی روبه‌رو شده است. برخی از این چالش‌ها مربوط به شرایط اقتصاد کلان، نظام تأمین مالی و ضعف‌های بدنه اجرایی کشور است اما چالش جدی و اساسی‌تر مربوط به انتقادهای وارد بر مفاد این تبصره از جمله عدم واقع‌گرایی در تعیین اهداف کمی، نبود انسجام و مدیریت واحد، گستردگی و پراکندگی برنامه‌ها، عدم تفکیک و اولویت‌بندی بین اشتغال پایدار و برنامه‌های رونق تولید در طرح‌های عمرانی و مهمتر از همه، فقدان فرایند و شاخص برای ارزیابی اثربخشی برنامه توزیع منابع ارزان قیمت (یا همان پول پاشی) است. لذا پیشنهاد می‌شود تا در وهله نخست درباره اولویت‌های تبصره «۱۸» (اشتغالزایی یا رونق تولید) تعیین تکلیف شود و سپس چگونگی تقسیم کار بین سازمان برنامه و بودجه و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و نحوه هماهنگی و تعامل سایر دستگاه‌ها مشخص شود تا در شرایط کنونی کشور از تکروی، عدم هماهنگی و اتلاف منابع خودداری شود».

بهترین عملکرد اشتغالزایی اقتصاد کشور در سال‌های اخیر مربوط به سال‌های ۹۴ تا ۹۶ با میانگین سالیانه ۶۰۰هزار نفر افزایش اشتغال است. نتایج بررسی‌ها نشان می‌دهد بخش زیادی از این مشاغل ربطی به اعمال سیاست خاص یا تزریق منابع نداشته است

چالش‌های اجرایی تبصره ۱۸

در بخش «جمع‌بندی و نتیجه‌گیری» این گزارش، این مرکز پژوهشی با اشاره به اینکه بند «الف» تبصره ۱۸ قانون بودجه ۹۷ مهمترین حکم بودجه‌ای دولت در زمینه اشتغالزایی در سال ۱۳۹۷ است که با توجه به رویکرد دولت و مجلس مبنی بر تلفیق منابع اشتغالزا در بودجه سنواتی، تقریباً تمامی منابع اعتباری (بودجه‌ای و تسهیلاتی) مورد نیاز برای اجرای برنامه‌های اشتغالزا و تولید در قالب آن لحاظ شده، اعلام کرد: «هرچند این امر منجر به شفافیت در ترکیب و تخصیص منابع می‌شود با وجود این، گزارش سازمان برنامه و بودجه نشان می‌دهد که با وجود تلاش‌هایی که برای اجرای تبصره ۱۸ انجام شده، اجرای برنامه‌های تولید و اشتغال موضوع بند با چالش‌ها و موانع فراوانی روبه‌رو بوده است. برخی از این موارد به شرح ذیل هستند:

تنگناهای بودجه‌ای دولت و عدم تأمین منابع، عدم ثبات اقتصاد کلان و تحریم‌های آمریکا، عدم تمکین بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی به مصوبات شورای پول و اعتبار در مورد حداکثر نرخ سود، انحراف منابع، ضعف در نظام پایش و نظارت، بی‌توجهی دستگاه‌های اجرایی به ضرورت بانک‌پذیری طرح‌های اشتغالزایی، عدم آشنایی یا توجه دستگاه‌های اجرایی با مقررات صندوق توسعه ملی، تعارض بین کارکرد دستگاه‌های اجرایی ملی و استان، کندکاری و تأخیر در فرایند اجرای تبصره و پیچیدگی ناشی از ترکیب سه منبع اعتباری (بودجه، صندوق توسعه ملی و بانک) و بهانه‌تراشی دستگاه‌های اجرایی.

رویکرد پول پاشی بر تبصره ۱۸ حاکم بود

طبق این گزارش، چالش‌های فوق باعث شده تا کلیت اقدامات اجرایی انجام شده در این زمینه شامل چندین دستورالعمل و تفاهم‌نامه بین دستگاهی باشد که به‌عنوان اقدامات اولیه برای اجرای برنامه‌های اشتغالزایی به‌حساب می‌آید و تابع تزریق منابع، شرایط اقتصاد کلان و همکاری و هماهنگی سایر دستگاه‌هاست. البته رویکرد پول پاشی در تبصره ۱۸ تا حدودی این امر را اقتضا می‌کرد زیرا برنامه‌های تبصره ۱۸ تنها بهانه‌ای برای تزریق منابع ارزان بوده و هیچ سازوکاری برای ارزیابی اثربخشی این منابع تزریق شده پیش‌بینی نشده است. لذا نتایج به‌دست آمده، از اول قابل پیش‌بینی بود.

یکی از مهمترین مواردی که هر ساله مفروض بوده معادل و هم‌سو دانستن رونق تولید و اشتغالزایی است با این استدلال که سیاست‌های حمایت از تولید حتماً به اشتغالزایی منتج می‌شود. نتایج پژوهش‌های صورت گرفته، نقض این فرض را نشان می‌دهد

حمایت از تولید لزوماً منجر به اشتغالزایی نمی‌شود

در ادامه این گزارش می‌خوانیم: یکی از مهمترین مواردی که هر ساله در تدوین تبصره ۱۸ مفروض بوده معادل و هم‌سو دانستن رونق تولید و اشتغالزایی است با این استدلال که سیاست‌های حمایت از تولید حتماً به اشتغالزایی منتج می‌شود. این در حالی است که نتایج پژوهش‌های صورت گرفته، نقض این فرض را نشان می‌دهد لذا در صورتی که بپذیریم این دو موضوع در بسیاری از موارد می‌تواند در تعارض با یکدیگر باشند آنگاه باید مشخص شود که هدف اصلی تبصره ۱۸ حمایت از تولید است یا اشتغالزایی؟

اگر در تبصره ۱۸ اولویت بر اشتغالزایی است به‌نظر می‌رسد متولی این موضوع باید شورای عالی کار و دبیرخانه آن یعنی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی باشد. در این صورت پیشنهاد می‌شود برای سال ۱۳۹۹ با توجه به در دست تهیه بودن «سیاست‌ها و برنامه‌های اشتغالزایی و توسعه کارآفرینی در سال ۱۳۹۸»، این طرح به عنوان برنامه و سیاست اشتغالزایی در نظر گرفته شود و با همکاری و تعامل سازمان برنامه و بودجه و سایر دستگاه‌های اجرایی مرتبط، این برنامه تکمیل و نقاط ضعف آن رفع شده و به‌عنوان مبنای تخصیص اعتبار در تبصره ۱۸ لایحه بودجه ۱۳۹۹ مدنظر قرار گیرد.

خبر

واکنش رئیس قوه قضاییه به تجمعات متعدد کارگران

برخی در پوشش اعتراضات کارگری، اهداف دیگری را دنبال می‌کنند

رئیس قوه قضاییه با بیان اینکه اعتراضات کارگری در کشور کم نیست و ما در حال رسیدگی به آنها هستیم، گفت: دغدغه کارگران قابل درک است و باید دستگاه‌های مسئول مشکلات را حل کنند، منتها گاهی کسی در پوشش مسائل کارگری، اهداف دیگری را دنبال می‌کند که ما این قبیل اقدامات را نباید به حساب کارگران بگذاریم.

به گزارش روابط عمومی قوه قضاییه، سید ابراهیم رئیسی در دیدار نمایندگان کمیسیون اجتماعی و کمیسیون مشترک رسیدگی به لایحه اصلاح قانون مدیریت خدمات کشوری مجلس، همکاری و تعامل بین قوا را یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر دانست و تصریح کرد: ما مجلس و دولت را در مبارزه با فساد کنار خود می‌بینیم و معتقدیم حساسیت در قوا برای مقابله با فساد باید مضاعف باشد زیرا هر گونه روابط ناسالم و فساد، برای توسعه‌یافتگی، امنیت سرمایه‌گذاری و کارآفرینی مضر است. وی با بیان اینکه نباید اجازه داد امید مردم خوب، متدین و مخلص کشور، تبدیل به یاس شود، افزود: امروز دشمن بر طبل یاس و ناامیدی می‌کوبد و ما همگی ماموریت داریم به گونه‌ای عمل کنیم که یاس بر مردم عارض نشود. رئیس قوه قضاییه در بخش دیگری از این دیدار به موضوع لایحه مدیریت خدمات کشوری اشاره و اظهار کرد: اولین گام در اجرای عدالت، قانون عادلانه است و قانونگذار عادل در کنار مجریان عادل و قضات عادل می‌توانند مزه شیرین عدالت را در کام مردم جاری کنند. بر همین اساس لازم است نظام پرداخت حقوق در کشور، عادلانه شود. ما قائل به یکسان‌سازی حقوق‌ها نیستیم اما اینکه حقوق افراد با مدارک تحصیلی، تجربه و توانمندی یکسان به این میزان متفاوت باشد، برای کسی قابل توجیه نیست لذا عادلانه‌سازی پرداخت‌ها به عدالت در نظام اداری ما کمک می‌کند. رئیسی با اشاره به دشواری کار قضات، خاطرنشان کرد: قضات، امکان اینکه کار دوم انتخاب کنند، ندارند و کارشان نیز بسیار سخت و دقیق است. دستور دین اسلام نیز تامین معیشت قاضی است. در این راستا از مجلس می‌خواهیم که واقعا در این جهت اقدام جدی کنند تا قضات شاغل و بازنشسته از لحاظ معیشت در تنگنا نباشند. رئیسی درباره واحدهای تولیدی در کشور نیز با بیان اینکه ما معتقدیم به دلیل تخلف یک یا چند نفر، یک واحد تولیدی نباید فعالیتش متوقف یا تعطیل شود، به مشکلات کارگران و مساله خصوصی‌سازی در کشور اشاره کرد و افزود: کسی با اصل خصوصی‌سازی مخالف نیست منتها شکل خصوصی‌سازی در کشور ما اشکالات ساختاری دارد. ما معتقدیم دولت باید به عنوان یک ناظر حامی، در جهت توانمندسازی واحدهایی که واگذار می‌شود عمل کند و خصوصی‌سازی به نحوی باشد که نهایتا به رونق تولید و حفظ حقوق کارگران بیانجامد. رئیس قوه قضاییه با بیان اینکه اعتراضات کارگری در کشور کم نیست و ما در حال رسیدگی به آنها هستیم، تصریح کرد: شنیدن اعتراض از زبان کسانی که مشکل دارند، وظیفه ماست. دغدغه کارگران قابل درک است و باید دستگاه‌های مسئول مشکلات را حل کنند منتها گاهی کسی در پوشش مسائل کارگری، اهداف دیگری را دنبال می‌کند که ما این قبیل اقدامات را نباید به حساب کارگران بگذاریم. کارگری که واقعا به دلیل مشکلات کارگری اعتراض می‌کند، باید مورد تقدیر قرار گیرد و خود کارگران باید مقابل کسانی که فضای اعتراضات کارگری را آلوده می‌کنند، بایستند.

رئیسی درباره آمار سرقت در کشور نیز بر ضرورت بررسی و در عین حال برخورد با این موضوع تاکید کرد و بسیاری از سرقت‌ها را ناشی از مشکلات اقتصادی دانست.

نایب رئیس کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس:

کسی از سر دلخوشی فریاد نمی‌زند

در روزهای گذشته بار دیگر کارگران هپکو با حضور مقابل دفتر نماینده اراک در مجلس به بلاتکلیفی وضعیت سهامداری و مدیریت شرکت و معوقات مزدی و مشکلات بیمه‌ای اعتراض کردند. این کارگران برای بار چندم خواستار تسریع در پرداخت حقوق و مزایای معوقه خود شده‌اند. نماینده کارگران گفته حدود ۱.۵ سال است که دولت قول تعیین تکلیف وضعیت سهامداری شرکت هپکو را به کارگران داده اما در مدت هیچ اتفاقی نیفتاده است. آن‌گونه که نماینده کارگران گفته «حقوق پرداخت شده کارگران در طول یک سال اخیر از تسهیلات و وام دریافتی و فروش غیرقانونی اموال و دارایی‌های شرکت (سهام مس طارم) بوده است». نماینده کارگران شرکت هپکو می‌گوید: «از ابتدای سال تاکنون حتی یک دستگاه هم در شرکت تولید نشده و در طول ۵ ماه اخیر کارخانه تعطیل بوده اما مدیران هپکو با خبرسازی سعی در بازی با قیمت سهام شرکت در بورس داشته‌اند». در این شرایط، تجمع اعتراضی تنها راه باقی‌مانده برای کارگران بوده است. یحیی کمالی‌پور، نایب رئیس کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس معتقد است یکی از راهکارهایی که کارگران هپکو بتوانند حق‌شان را پس بگیرند برگزاری تجمعات است بنابراین باید بگذاریم این افراد، صدای خود را به مسئولان برسانند. او با اشاره به اینکه مسئولان باید صدای مردم را بشنوند و آنها را باور داشته باشند، به رویداد ۲۴ می‌گوید: هیچ کسی از سر دلخوشی تجمع نکرده و فریاد نمی‌زند.

اگر به خواسته‌های مردم بی‌توجه باشیم و با تجمعات آنها برخورد فیزیکی کنیم نه تنها کمکی به نظام و کشور نکردیم بلکه معترضان که به خاطر احقاق حق‌شان وارد عرصه شدند را هم به ضدیت نظام تبدیل می‌کنیم که این اتفاق شاید در جایی دیگر خود را بروز دهد. کمالی‌پور با تاکید بر اینکه نباید اجازه دهیم که مشکلات آن قدر روی هم انباشته شوند که منتهی به تجمع و اعتراض شود، افزود: زمانی که پس از تجمع به مطالبات معترضان رسیدگی می‌کنیم، چرا این کار را قبل از برگزاری تجمع انجام ندهیم؟ عضو هیأت رئیسه کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس عنوان کرد: وزارت کشور موظف است که شرایطی را فراهم کند تا افراد بتوانند به راحتی حرف‌شان را بزنند و این تجمعات باید مدیریت، کنترل و نظارت شده باشد زیرا ما نمی‌توانیم به مردم بگوییم که حرف نزنید. وی تصریح کرد: وظیفه حاکمیت این است که حرف‌های افرادی که معترض هستند را بشنود و همچنین شرایطی را فراهم کنند که بهانه به دست دشمنان ندهیم و نگذاریم که یک اعتراض مسالمت‌آمیز به درگیری و بازداشت تبدیل شود.

اخبار کارگری

دژپسند:

به شرایط سخت زندگی بازنشستگان اشراف داریم

وزیر امور اقتصادی و دارایی گفت: در کشور ما ظرفیت‌های بالایی به لحاظ انسانی، مالی و فیزیکی وجود دارد و ما باید از ظرفیت‌های موجود جامعه در بهبود اوضاع اقتصادی مردم بهره‌گیری کنیم.

فرهاد دژپسند با بیان اینکه حجم نقدینگی در کشور بسیار بالاست، افزود: با وجود فشاری که این نقدینگی به تحریک تقاضا وارد می‌کند اما به آن باید به شکل فرصت نگاه کنیم، یعنی از ظرفیت‌های جامعه برای رونق تولید و سرمایه‌گذاری استفاده کنیم تا منشا تولید و عامل افزایش صادرات غیرنفتی شود. وزیر اقتصاد با بیان اینکه نیاز امروز کشور ایجاد بنگاه‌های بزرگی نظیر پالایشگاه، صنایع معدنی و پتروشیمی است، گفت: بر این اساس باید بخش خصوصی توانمند را وارد عرصه بنگاه‌های تولیدی کنیم، طوری که نقدینگی‌های سرگردان و خرد مردم را به روش‌هایی مثل بورس و پذیره‌نویسی جهت‌دهی کنند. وی درباره معیشت بازنشستگان گفت: بازنشستگان مظلوم‌ترین قشر جامعه هستند که همیشه سعی کرده‌ایم تامین مطالبات آنها در اولویت باشد و به شرایط سخت زندگی آنها اشراف داریم، چون در اطرافیان ما این قشر وجود دارند. دژپسند افزود: در دولت یازدهم و دوازدهم به جامعه بازنشستگان توجه ویژه‌ای شده و دولت حتی بیش از وسعش سعی کرده معیشت آنها را بهبود ببخشد.

تجمع بازنشستگان کشوری مقابل وزارت کار

جمعی از بازنشستگان کشوری مقابل وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی حضور یافته و خواستار اجرای بیمه فراگیر و جامع برای خود شدند. به گزارش ایلنا، جمعی از بازنشستگان کشوری صبح دیروز (۴ شهریور) با تجمع مقابل وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی خواستار برخورداری از بیمه جامع و کامل و فراگیر پیش از درمان، حین درمان و پس از درمان که با توجه به اصلاحیه ماده ۱۳ قانون مدیریت خدمات کشوری لازم‌الاجراست، شدند. تبدیل صندوق بازنشستگی به سازمان بازنشستگی و اجرای کامل ماده ۶۴ قانون مدیریت خدمات کشوری و تبصره آن مبتنی بر تعیین حقوق کارمندان و بازنشستگان و مستمری‌بگیران و موظفین براساس شاخص خرید زندگی سالانه و به رسمیت شناخته شدن تشکل مستقل از دیگر خواسته‌های این عده بود.

تنها ۲۰درصد بیمه‌شدگان تامین اجتماعی، زن هستند

براساس اطلاعات منتشر شده از سوی دفتر آمار و محاسبات اقتصادی و اجتماعی سازمان تامین اجتماعی، تعداد کل بیمه‌شدگان فعال این سازمان تا پایان سال گذشته ۱۳ میلیون و ۳۰۱هزار و ۱۳۳ نفر است که ۸۰درصد بیمه‌شدگان را مردان و ۲۰درصد آنها را زنان تشکیل می‌دهند. بنا بر این گزارش، از مجموع بیمه‌شدگان این سازمان، بیشترین تعداد افراد بیمه‌شده به گروه سنی ۳۹-۳۵ سال تعلق دارد که حدود ۲۱.۱۹درصد از کل جمعت بیمه شده فعال را شامل می‌شود. کمترین تعداد بیمه‌شده نیز به گروه سنی ۷۴-۷۰ سال تعلق دارد که هشت صدم درصد از کل بیمه‌شدگان فعال را شامل می‌شود. گزارش دفتر آمار و محاسبات اقتصادی و اجتماعی سازمان تامین اجتماعی نشان می‌دهد متوسط سن بیمه‌شدگان فعال اجتماعی سال گذشته ۳۸.۵۴ سال است. متوسط سن بیمه‌شدگان فعال در اداره کل تامین اجتماعی یزد ۳۷.۲۰ سال و متوسط سن بیمه‌شدگان فعال در اداره کل تامین اجتماعی لرستان ۴۰.۴۴ سال است که به ترتیب جوان‌ترین و پیرترین استان‌ها را از لحاظ بیمه‌شده تامین اجتماعی تشکیل می‌دهند. همچنین براساس این گزارش جمعیت بیمه‌شدگان تازه‌وارد این سازمان در سال گذشته، ۶۸۲ هزار و ۴۲۶ نفر اعلام شده است. ترکیب جنسیتی بیمه‌شدگان جدید الورود این سازمان در سال گذشته حدود ۶۷درصد مرد و ۳۳درصد زن بوده‌اند.